

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

СТАНОВИЩЕ

ПО

НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО

2030 г.

(разработено по собствена инициатива)

София

април 2023 г.

Планът за дейността на Икономическия и социален съвет за 2023 г. включва изготвяне по собствена инициатива на становище по Националния план за развитие на биологичното производство 2030 г.

Становището е разпределено на Комисията по устойчиво развитие, селско стопанство, околна среда и регионални политики.

За докладчик е определена Наталия Шукадарова – от група III.

На заседание на Комисията от 10.04.2023 г. е приет проектът на становището.

На своята пленарна сесия на 21 април 2023 г., Икономическият и социален съвет прие настоящото становище.

Използвани съкращения

ВМД	Ветеринарномедицинска дейност
ДЗЕС	Стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕЗП	Европейски зелен пакт
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕС	Европейски съюз
ИЗП	Използвана земеделска площ
ИСС	Икономически и социален съвет на Р България
МЗм	Министерство на земеделието
МИИ	Министерство на икономиката и индустрията
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НПРБП	Национален план за развитие на биологичното производство 2030 г.
ОСП	Обща селскостопанска политика
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
СЗИСС	Система за знания и иновации в селското стопанство
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
SWOT	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите

1. Изводи и препоръки

- 1.1. Биологичното производство е важна част от селскостопанския отрасъл, който влияе положително върху развитието на селските райони и е средство за намаляване на обезлюдяването в селата. В този смисъл ИСС подчертава стратегическата значимост на Националния план за развитие на биологичното производство 2030 г. за напредъка и подобряването на селскостопанското производство в страната, за развитието на селските райони и за осигуряването на поминък и заетост за населението.
- 1.2. Националният план за развитие на биологичното производство 2030 г. е съставна и неделима част от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. Във връзка с това ИСС смята, че официалното приемане и публикуване на НПРБП, както и осигуряването на неговото финансиране не търпят допълнително отлагане.
- 1.3. ИСС подчертава, че биологичният сектор в страната следва да претърпи съществени нормативни, структурни и производствени промени, за да бъде изпълнена националната цел за достигане на 10% биологични площи до 2030 г.
- 1.4. Според ИСС, за да се подкрепят положителните промени в сектора на биологичното производство и да се поддържа балансиран и рентабилен пазар за биологичните оператори, е от съществено значение да се насърчи съвкупното търсене на биологични продукти и това следва да е основният аспект на НПРБП.
- 1.5. В този смисъл ИСС подкрепя категорично въвеждането на Европейската директива за зелени обществени поръчки, специално в областта на храненето и кетъринг услугите, за да се включват повече биопродукти в менютата на детски градини, училища, социални заведения, болници, обществени и ведомствени столове за хранене, социален патронаж и др., по аналог на зелените обществени поръчки в европейските страни с развито биологично производство, което ще осигури тласък за развитие на местния пазар на биологични продукти.
- 1.6. Въпреки всичко целта за разширяване на обхвата на обществените поръчки и за включване на биопродуктите, които да представляват до 5% от количествата на

доставките по обществените поръчки, е недостатъчно амбициозна. ИСС смята, че посоченият процент следва да бъде съществено завишен, за да има реален ефект върху търсенето на местни био продукти.

- 1.7. ИСС отбелязва като положителен подхода по схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“, при който с приоритет са биологичните продукти, произведени в България, на второ място са биопродуктите, произведени в Общността, и на последно място са внесените от трети страни продукти, като успоредно с това цената не е определяща за доставките. Същевременно, ИСС настоява за по-интензивен график на доставките по двете схеми по отношение увеличаването на броя на доставките и асортимента на биопродуктите през годините до 2030 г.
- 1.8. ИСС настоява за бързо приемане на промени в националното законодателство, които да позволят отглеждането на свине и птици на открито по методите на биологичното животновъдство. В целия ЕС съществуват и се развиват подобни практики, което прави аргументите за биосигурност несъстоятелни, но затова пък поставя българските биологични производители в неблагоприятна конкурентна среда.
- 1.9. ИСС осъзнава, че за част от биологичния сектор съществен мотив за дейността е получаването на субсидии, но ИСС смята, че фокусът в биологичното производство следва да бъде изместен от субсидирането към увеличаването на продуктивността и рентабилността на биологичните оператори чрез въвеждане на нови технологии, специализирани обучения, обмен на знания и др.
- 1.10. ИСС отбелязва, че административната тежест и свръхрегулациите водят до масово отказване от биологичното производство, съответно до намаляване на биологичните площи и на биологичните оператори. Във връзка с това, ИСС подчертава необходимостта от осигуряване на баланс между гарантирането на потребителското доверие към биологичните продукти и облекчаването на административната тежест за биологичните оператори.
- 1.11. ИСС подчертава необходимостта от създаването на междуведомствена работна група с участието на МЗм, МОСВ, МИИ, МТСП, ИСС, социалните партньори,

браншови организации от сектора и други заинтересовани лица, която да работи върху развитието на биологичния сектор в дългосрочен план, както и за своевременното решаване на проблемите на биологичното производство.

1.12. Накрая, ИСС настоява за изготвянето на детайлен анализ относно причините и факторите, обуславящи негативните тенденции в развитието на биологичния сектор през последните няколко години, както и на социално-икономическа оценка на състоянието на сектора.

2. Контекст на становището

2.1. Съществува широк консенсус относно ключовата роля на производството и потреблението на биологични продукти. В рамките на Европейския зелен пакт и конкретно в стратегията „От фермата до трапезата“ и Стратегията за биологичното разнообразие. Европейската комисия поставя следната цел „До 2030 г. най-малко 25% от земеделската земя на ЕС да бъде обработвана по правилата на биологичното земеделие и значително да се увеличи биологичното отглеждане на аквакултури“. В своята резолюция от 15 януари 2020 г. относно ЕЗП Европейският парламент изтъква, че селското стопанство има потенциала да подпомогне ЕС да намали своите емисии чрез устойчиви практики, като например биологичното земеделие¹. В своите заключения от 19 октомври 2020 г. относно стратегията „От фермата до трапезата“² Съветът подчертава ролята на биологичните продукти за устойчива продоволствена система. В същото време гражданите в целия ЕС подкрепят устойчивото земеделие и производството на храни, а обществената осведоменост относно логото за биологично производство се е увеличила значително, както е потвърдено от специалния доклад на Евробарометър³.

¹ Резолюция на Европейския парламент от 15 януари 2020 г. относно Европейския зелен пакт:

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0005_BG.html

² Заключения на Съвета относно стратегията „От фермата до трапезата“:

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12099-2020-INIT/bg/pdf>

³ В доклад 504 на Евробарометър 56 % от запитаните са посочили, че разпознават логото за биологично производство.

- 2.2. През декември 2020 г. Комисията публикува Препоръки⁴ към държавите членки по отношение на техните бъдещи стратегически планове по ОСП. В тях се обръща внимание на икономическите, екологичните и социалните предизвикателства пред европейското селско стопанство и селските райони, като се поставя акцент върху целите на ЕЗП, включително целта до 2030 г. 25% от земеделската земя в Европа да бъде обработвана по правилата на биологичното земеделие. Поради това държавите членки се приканват да определят в своите стратегически планове по ОСП национални стойности за целите на Зеления пакт. Държавите членки следва да насочат вниманието си към увеличаване на площта за биологично производство, като определят целеви проценти или насърчават положителните тенденции на основата на средните стойности и тенденциите в Европа. От държавите членки се очаква да се съобразяват с гореспоменатите препоръки при изготвянето на техните национални стратегически планове по ОСП.
- 2.3. Заложената общоевропейска цел за 25% биологични площи ще допринесе значително и за постигането на другите цели, предвидени в Стратегията за биологичното разнообразие и стратегията „От фермата до трапезата“, като например целта за намаляване на използването на пестициди и целта за намаляване на излишъка от хранителни вещества, като в същото време ще спомогне за напредъка на ЕС по отношение на амбицията за нулево замърсяване с оглед постигането на нетоксична околна среда.
- 2.4. На 19 април 2021 г. ЕК публикува План за действие за развитието на биологичното производство, който следва да подпомага държавите членки при постигането на поставената цел за биологичното земеделие.
- 2.5. Новият план за действие на ЕС (2021 – 2027 г.) се основава на Плана за действие за периода 2014 – 2020 г., в който е обърнато внимание на някои от проблемите, набелязани при прегледа на политиката на ЕС за биологичното земеделие, довел до приемането на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното земеделие. В новия План за действие се вземат предвид и резултатите от обществената консултация,

⁴ COM(2020) 846 final.

проведена между септември и ноември 2020 г., които потвърждават стабилната подкрепа от заинтересованите страни и по-широката общественост за Плана и предложените в него действия.

- 2.6. Планът за действие е организиран около три направления, които отразяват структурата на веригата на доставките на храни (производство, преработка, търговци на дребно и потребители). Растежът на потреблението на биологични продукти е от жизненоважно значение, за да се насърчат земеделските стопани да преминат към биологично производство (направление 1). Също така са необходими допълнителни стимули за производството, за да се постигне целта до 2030 г. 25% от използваната земеделска площ да бъде обработвана в съответствие с практиките на биологичното земеделие и значително да се разрасне биологичната аквакултура (направление 2). Накрая, необходимо е допълнително да се увеличи приносът на сектора на биологичното производство за устойчивостта и справянето с екологичните предизвикателства (направление 3).
- 2.7. В коментарите на ЕК по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027 г. Комисията отправя бележка към националните власти, че СПРЗРСР не следва да бъде приет без одобрен национален план за развитие на биологичното производство.
- 2.8. Министерството на земеделието през 2022 г. стартира работа по актуализирането, доработването и коригирането на съществуващия Национален план за действие за развитие на биологичното производство, който е одобрен през юли 2019 г. и е с времеви хоризонт до 2027 г. Националният план следва да бъде синхронизиран и приведен в съответствие с Европейския план за действие.
- 2.9. Тъй като мащабът на биологичното производство и на потреблението на биологични продукти се различава в значителна степен между държавите членки (делът на земеделската земя, която се обработва по правилата на биологичното земеделие варира от едва 0,5% до максимални стойности от над 25%) от ключово значение е всяка от тях да разработи своя национална стратегия относно биологичното земеделие, която се основава на изчерпателен анализ на сектора и

съдържа свързани действия, ясни срокове и национални цели. Всички държави членки следва да обяснят как смятат да допринесат за постигането на общата за ЕС цел, като определят национална стойност за дела на заделената за биологично земеделие площ, който да бъде достигнат до 2030 г., вземайки предвид своите различни начални позиции. Комисията ще следи напредъка на държавите членки по отношение на постигането на техните национални цели, което ще осигури на нея и на държавите членки възможност да се обсъжда изпълнението на предложените действия и да се предоставят насоки относно необходимите и целесъобразни корекции.

3. Общи бележки

- 3.1. След кризата, породена от COVID-19, биологичното земеделие заема значима роля за възстановяването на Европа, което следва да се постигне по екологичен и цифров път чрез увеличаване на доходите в селските райони. По принцип то е свързано с по-къси вериги на доставки и осигурява за дребните земеделски стопани възможности, които са подкрепени от новите разпоредби, въведени с Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство⁵.
- 3.2. Площта за биологично земеделие в ЕС се е увеличила с почти 66% през последните 10 години – от 8,3 млн. хектара през 2009 г. на 13,8 млн. хектара през 2019 г. През 2021 г. тя представлява 8,5% от общата използвана земеделска площ на ЕС. Увеличението на площта е придружено от значително нарастване на продажбите на дребно. Тяхната стойност се е удвоила през последните 10 години – от около 18 млрд. евро през 2010 г. до над 41 млрд. евро през 2019 г.⁶
- 3.3. Поради благоприятните природни условия за развитие на биологично земеделие от 2015 г. насам България заема едно от челните места по площи с лозя, отглеждани по методите на биологичното земеделие в ЕС, което прави възможно производството

⁵ Регламент (ЕС) 2018/848 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета.

⁶ План за действие за развитието на биологичното производство на ЕС
https://www.parliament.bg/pub/ECD/4303561_BG_ACT_part1_v2.pdf

на биовино. Страната ни е сред лидерите в Европа по отношение на брой пчелни кошери, отглеждани в съответствие с методите на биологичното земеделие. В допълнение, България е най-големият производител на биологично розово и лавандулово масло в света.⁷

3.4. Въпреки това, за периода 2015 – 2021 г. е налице трайна и ясна тенденция към намаляване на броя на биологичните оператори, както и на сертифицираните площи за отглеждане на биологични култури. През 2015 г. биологичните оператори в страната са 6099, докато през 2021 г. те се свиват до 4913. Към момента на подготовка на настоящото становище в публичната национална база данни на производителите, преработвателите и търговците на земеделски продукти и храни, произведени по биологичен начин са регистрирани 4852 оператори⁸. Процентът на площите от биологично земеделие в страната през 2021 г. намалява до 1,7% от ИЗП или 86 310 ха (в това число и площи в преход), което е доста под средното ниво за ЕС (8,5% през 2020 г.) и далеч от поставената 25-процентна цел за Европа.

3.5. Някои от основните ползи на биологичното производство са:

- Биологичното разнообразие в обработваните по биологичен начин земи е с около 30% по-голямо в сравнение с това в земите, обработвани по конвенционалните методи;
- Биологичното земеделие е полезно за опрашители;
- Земеделските стопани, занимаващи се с биологично производство земеделски стопани нямат право да използват неорганични торове, а само ограничен набор от химически пестициди;
- Употребата на ГМО и йонизиращо лъчение е забранена;
- Използването на антибиотици е строго ограничено.

⁷ Национален план за действие за развитие на биологичното производство
https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2020/03/12/bio-nacionalen_plan_do_2027_2.pdf

⁸ <https://bioreg.mzh.government.bg/Home/DataBaseList>

- 3.6. ИСС подчерта в свое предходно становище на тема „Жизнени и устойчиви селски райони в България в контекста на дългосрочната визия на ЕС“, че подкрепя развитието на биологичното земеделие, за което страната разполага с подходящи почвени и климатични ресурси. Биологичният сектор стимулира заетостта и привлича млади земеделски стопани, осигурявайки повече работни места на хектар в сравнение с конвенционалните стопанства, и същевременно създава добавена стойност за селскостопанските продукти.⁹
- 3.7. Според един от последните публикувани доклади относно биологичното земеделие в ЕС за периода 2010 – 2020 г.¹⁰ средното ниво на подпомагането на хектар за биологично земеделие в България е над средното ниво за ЕС (през 2018 г.), като единствено в Кипър, Гърция и Малта се наблюдава по-висока ставка на площ. Въпреки финансовата подкрепа, обаче, се отчита драстично намаляване на биологичните площи, както и на биологичните оператори в страната. Ангажираните в бранша земеделски стопани смятат, че административната тежест и свръхрегулациите водят до масово отказване от биологично производство.
- 3.8. ИСС отбелязва, че за да се постигне заложената в Националния план цел за 10% биологични площи до 2030 г, ще са необходими сериозни нормативни, структурни и производствени промени в биологичния сектор на национално ниво.
- 3.9. Неотложна е необходимостта от промени в силно рестриктивната „Наредба № 5 от 3.09.2018 г. за прилагане на правилата на биологично производство, етикетиране и контрол и за издаване на разрешение за контролна дейност за спазване на правилата на биологичното производство, както и за последващ официален надзор върху контролиращите лица“, както и промените в „Методиката за намаляване и отказване на плащания по мярка 11 „Биологично земеделие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.“, които да залегнат и в новата методика при прилагане на интервенциите от СПРЗСР 2023 – 2027 г., отнасящи се до биологичното производство.

⁹ https://esc.bg/wp-content/uploads/2023/03/ESC_4_030_2023.pdf

¹⁰ Policy support for organic farming in the European Union 2010-2020. Braunschweig: Johann Heinrich von Thünen-Institut, 132 p, Thünen Working Paper 200, https://literatur.thuenen.de/digbib_extern/dn065320.pdf

- 3.10. Контролът върху биологичното производство е на няколко нива: сертифицираща фирма издава биологичен сертификат след проверка за спазени изисквания; Държавен фонд „Земеделие“ извършва вторична проверка на базата на риск анализ (тоест не обхваща всички биологични оператори); контрол се извършва и от Дирекция „Биологично земеделие“ на МЗм, при който 5% от операторите попадат в одитна проверка.
- 3.11. Проблемите за биологичните оператори възникват още при административния контрол от страна на ДФЗ поради неадекватно разписани позиции в методиката за проверка. Необходимо е преди прилагането на санкции и преди спирането на подкрепата при установяването на положителни проби за пестицидни остатъци, първо да се проведе разследване, тъй като тези остатъци могат да се дължат на вторично замърсяване, за което биологичният производител няма пряка отговорност.

4. Конкретни бележки

- 4.1. ИСС отбелязва, че биологичното земеделие е позиционирано на достойно място в СПРЗСР, като за следващите 5 години за биоземеделие е предвиден общ бюджет от 406 683 209 евро, разпределен по две интервенции от Втори стълб (Биологично растениевъдство 331 378 252 евро и Биологично пчеларство 34 305 009 евро) и една еко схема по Първи стълб (Биологично животновъдство, фуражни култури и постоянно затревени площи 40 999 948 евро). Отделно от този бюджет са предвидени средства за инвестиции и за преработка, както и повече възможности за комбиниране с други еко схеми и интервенции.
- 4.2. ИСС отчита, че Националният план за развитие на биологичното производство 2030 г. като цяло е добре структуриран, консистентен и последователен и в този смисъл ИСС подкрепя залегналите в НПРБП цели и области на развитие. Същевременно ИСС смята, че в НПРБП липсва достатъчно амбиция за наваксване на изоставането в развитието на биологичното земеделие спрямо другите държави членки и поставените цели с хоризонт 2030 г. и 2050 г.

- 4.3. ИСС настоява НПРБП да бъде официално одобрен и публикуван спешно , като съответно да бъдат гарантирани последващият контрол и наблюдението на изпълнението на Националния план, които са от съществено значение за постигането на заложените цели.
- 4.4. ИСС отбелязва, че анализът на състоянието на сектора „Биологично производство“ е подкрепен единствено с данни за оператори, площи, култури и животни за периода 2015 – 2021 г. и липсва задълбочен многоаспектен секторен анализ. В допълнение, SWOT анализът, включен в НПРБП, не е актуализиран и описва възможности за развитие на биологичното производство в ПРСР 2020 г.
- 4.5. ИСС като цяло приветства представените в Приложението мерки и действия за постигане на определените в Националния план стратегически цели и области на развитие на сектора на биологичното производство в Република България. Въпреки всичко ИСС смята, че част от посочените слаби страни и заплахи в SWOT анализа не са адекватно адресирани в мерките и действията за развитие на сектор „Биологично производство“, като например липсата на по-високи амбиции при провеждането на „зелени обществени поръчки“, на действия за събиране на пазарна информация за биологичния сектор, на мерки за създаване на специализирана борса за биологични продукти и др.
- 4.6. По отношение на прегледа на изпълнението на мерките и действията по Националния план за оценка на постигнатия физически и финансов напредък на изпълнението на мерките и действията от Приложението, ИСС подчертава нуждата от ежегодно провеждане на преглед, а не както е разписано в НПРБП двукратно през 2026 г. и 2030 г., за да могат да се следят и коригират своевременно евентуални негативни тенденции и изкривявания, вследствие от прилагането на мерките и действията.
- 4.7. ИСС смята, че мярката „Стимулиране на потреблението на биологични продукти“, която е изведена и като една от основните стратегически цели на НПРБП, е недостатъчно добре развита.

- 4.8. ИСС подчертава, че единственият път за развитие на стабилен, устойчив и конкурентоспособен Биологичен сектор е отварянето на местния пазар към биологичните продукти. Една от съществените възможности за развитието на местния пазар за биологични продукти е гарантираното потребление чрез обществени поръчки за детски градини, болници, социални заведения и домове, ведомствени столове и др. В допълнение, при провеждането на обществените поръчки следва да се дава приоритет на биологичните оператори по местонахождение.
- 4.9. В този смисъл ИСС отчита правилната посока на мярката „Стимулиране използването на биологични продукти в обществените заведения чрез въвеждане на Директивата за зелени екологосъобразни обществени поръчки и други възможности за увеличаване на разпространението и продажбата на биологични продукти“, но подчертава, че заложеният проучвателен характер на действията не е достатъчно амбициозен. В допълнение, планираните проучвания са с времеви хоризонт до 2023 г., тоест очакванията на ИСС са за преминаване към реални инициативи и действия.
- 4.10. Също така по отношение на инициативата за законодателна промяна за интегриране на биологичните продукти с минималните задължителни критерии по ЗОП за възлагане на обществени поръчки (5%) от количествата на доставките да бъдат биологични продукти ИСС отбелязва твърде ниския и неамбициозен дял, отнасящ се до биологичните продукти.
- 4.11. ИСС посочва и като недостатъчно амбициозно постепенното увеличаване на процента и разнообразието на предлаганите биологични продукти в схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“. Подчертава се разширяването на целевата група с включване на детските градини и разширяване на обхвата на програмата до 7-ми клас следва да е със задължителен, а не с потенциален характер.
- 4.12. ИСС отчита, че времевият хоризонт на схемата „Училищен плод“ оказва лимитиращо действие върху възможностите за предлагане на местни биологични продукти, поради сезонния характер на традиционно отглежданите плодове и зеленчуци. И в този смисъл ИСС подчертава необходимостта от осигуряване на

пазар за биологичните продукти чрез въвеждането им в менюто на детските градини, ясли и кухни.

- 4.13. ИСС категорично подкрепя и осигуряването на допълнителни средства на общините в размер на 30% над отпусканите до момента средства от държавния бюджет за издръжка на детските заведения и кухни, които да позволят въвеждането на местни (български) биологични продукти в детските градини, детски ясли и детски кухни, като настоява това да са реални и действащи инициативи, а не единствено проучвания и пилотни проекти. ИСС смята за всеобща национална отговорност и задължение до 2030 г. всички детски градини, ясли и кухни в страната да ползват местни (български) биопродукти.
- 4.14. ИСС приветства възприемането на подхода за увеличаване на дела на биологичните продукти по отношение на схемите на ЕС за „Училищен плод“ и „Училищно мляко“, който да дава на първо място преднина на биологичните стоки, които са произведени в България, на второ място - на тези, произведени вътрешнообщностно, и на последно място - на внесените от трети страни, като цената следва да не е определяща за доставките по схемите.
- 4.15. ИСС отбелязва, че забраната за биологично отглеждане на свине и птици на открито (съгласно закона за ВМД) е силно лимитиращ фактор, който води до невъзможността за производството на българско биологично свинско и пилешко месо и яйца. По този начин се блокира възможността за изготвянето на цялостно българско биологично меню за децата в детските ясли и градини и в училищата.
- 4.16. Във връзка с това ИСС подкрепя извършването на законодателни промени, които позволяват отглеждането в открити пространства на свине и птици в България по методите на биологичното животновъдство по аналог на други европейски страни. В този аспект ИСС подчертава неотложния характер на приемането на заложените за декември 2023 г. промени в Закона за ветеринарномедицинската дейност и Наредба № 44 от 20.04.2006 г. за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти.

- 4.17. ИСС приветства мерките за засилване на контрола и борбата срещу измамническите практики, както и за подобряването на проследимостта, като средства за повишаване на потребителското доверие към биологичните стоки.
- 4.18. ИСС подкрепя изготвянето на нормативна уредба за прилагане на правила при предлагане на биологични продукти в ресторантите и кетъринг услугите, като още една възможност за отваряне на местния пазар към биологичните стоки. ИСС подчертава необходимостта от въвеждане на краткосрочен времеви хоризонт за приемането на нормативния акт.
- 4.19. ИСС отбелязва, че твърде често агрономическите познания и техническото ниво на биологичните земеделски производители са базисни, което налага целенасочени действия за провеждане на обучения, споделяне на опит и образование, изготвяне на наръчници за биологични производители и преработватели. В този аспект ИСС посочва необходимостта от използването на потенциала на Системата за знания и иновации в селското стопанство, която е част от СПРЗСР. Чрез предоставяните от СЗИСС възможности може да се създадат условия за работеща ефективна система от консултации в биологичното земеделие, особено в контекста на новото законодателство и на пропуските, констатирани от ДФЗ през предходния програмен период. Също така следва да бъде осигурена възможност за биологичните оператори да включат своя персонал в субсидирани обучения, администрирани от МТСП.
- 4.20. ИСС отчита, че в НПРБП трябва да се предвидят възможности за участие на биологичните производители в програми за заетост, мерки по Закона за насърчаване на заетостта и схеми за развитие на човешките ресурси с частично финансиране на разходите за труд поради засилената необходимост от ползване на работна ръка в тези стопанства, вследствие от невъзможността за употреба на хербициди.
- 4.21. В допълнение, ИСС подчертава и необходимостта от работещи и съобразени с реалността инструменти за легална временна заетост на сезонни работници, включително чрез възстановяване на вече изработени и изпробвани механизми като договорите до 14 дни (приравнени към т. нар „еднодневни“ договори), и които са

администрирани изцяло онлайн. Еднодневните договори, които подлежат на сключване всеки ден с изписване на доста информация на хартия, са неработещи в реална ситуация, когато работният ден следва да започне рано (напр. при розбер или прибиране на реколта от плодове и зеленчуци през горещите летни месеци), а съответната административна процедура отнема часове.

4.22. Като един от основните проблеми за целевото и ефективно планиране на развитието на биологичния сектор ИСС отчита липсата на достатъчно данни и информация за произвежданите биологични продукти, за биологичния пазар, както и липсата на качествени данни за износа на биологичното производство. Във връзка с това ИСС посочва, че събирането на данни за производството на биологични продукти в страната, внос, износ, които да послужат за секторен анализ на пазара с цел увеличаване на прозрачността следва да бъде ежегодно и да не се ограничава само до 2023 г.

4.23. По отношение на мярката за увеличаване на броя на биологичните производители в България и на площите, заети с биологично производство, ИСС отбелязва, че една част от индикаторите са заложи с времеви хоризонт до 2030 г. (например биологичните площи), докато други индикатори са с времеви хоризонт, ограничен до 2027 г. В допълнение, липсва заложен индикатор за проследяване на напредъка и цел за постигане до 2030 г. по отношение на броя животни отглеждани по биологичен начин.

4.24. ИСС отбелязва безспорната полза от усъвършенстването на публичната част на Електронния регистър на производителите, преработвателите и търговците на земеделски продукти и храни, произведени по биологичен начин (био регистъра), в който трябва да има пълна информация за производителите по региони, видовете продукти, прогнозните количества и др., както и осигуряването на възможност за директен контакт с биологичните оператори.

4.25. ИСС подчертава и полезността на изработването на технологични карти за отглеждане на отделните видове култури по биологичен начин, което ще спомогне за по-прецизно насочване на подкрепата по отделните интервенции и помощи през

новия програмен период 2023 – 2027 г., като същевременно ще спомогне за развитието на биологичното растениевъдство.

4.26. ИСС отбелязва като пропуск в НПРБП липсата на мерки за финансиране на институтите за създаване и поддържане на биосемена, подходящи за биологичното производство, което неминуемо ще окаже влияние на добивите, които традиционно за сектора са по-ниски в сравнение с конвенционалните производства на култури.

/п/

Зорница Русинова

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ